

VANDRING PÅ ISE

9. September 2017

Flyfoto tatt siste halvdel av 1950-åra.

Midt i bildet ses Bjarne Berbys bensinstasjon og verksted.

Til høyre ligger Slettevold.

I bakgrunnen ses gårder i Bergbykroken.

Varteig Historielag

Stiftet 8.2

ISE SOM HANDELS- OG INDUSTRISTED

Fra slutten av 1800-tallet og fram til siste halvdel av 1900 var det stor industrivirksomhet i området. De største arbeidsplassene var Haga Hoell (landbruksmaskiner o.l.) og Granat (komfyrer og varmeovner). I tillegg var det flere småbedrifter som Ise Metallstøperi og Ise Jern- og metallstøperi. Ise Meieri var rundt 1900 en stor arbeidsplass med bl.a. egen osteproduksjon. Det var også 4 kolonialforretninger, kafe, kiosk, bilverksted og slakteri med utsalg.

Her var det musikkorps, sangkor, idrettslag og skytterlag. En periode var det også egen turnforening og teatergruppe.

ISE STASJON

het de første åra Varteig stasjon. Ble bygd i 1882 da Østre linje ble åpnet, og ble nedlagt 2003 da det var slutt på personaltrafikken. Stasjonen var også postkontor fra 1885-1913 og fra 1940-1949.

Haga Hoell

ble etablert der sagverket Ise Brug før lå. Det var brødrene Hans og Johan Haga og Edvard Hoell som i 1878 begynte å lage landbruksmaskiner. Rundt 1920 var 80 mann ansatt her, og Haga Hoell var da landets største produsent av maskiner til landbruket. De produserte også bensinmotorer fra 2 ¾ hk til 16 hk. Da mekaniseringen av jordbruket slo inn for fullt på 1950-tallet, klarte ikke bedriften å følge med og den ble lagt ned i 1968.

VELTA

Navnet kommer av at det her var en plass der man veltet tømmer som skulle fløtes, ut i elva.

5.august 1814 sto det et slag her mellom svenske og norske styrker. Ved elva nedenfor søndre Bergsland ble det i 1846 bygd et tegleverk som var i drift til rundt 1890.

BERGSLAND

Navnet kommer av mannsnavnet Birgir. Gården var rundt 1600 eid av Oslo kirke.

Søndre Bergsland ble bygd som kårbolig 1930.

Ved veien som går fram til Bergbyveien var det rundt 1920 en fotballøkke.

NEDLAGTE PLASSER

Elvebråten (opprinnelig Arvebråten) ligger øst for Bergsland. Den er fortsatt bebodd. Nord for den lå Langenga, og vest for bekken på høyde med Sikkeland, lå Engebråten.

BRÅTENÅSEN

Byggefeltet var ferdig regulert i 1987 og innholdt da 27 tomter. Feltet ble kjøpt fra Sikkeland midtre.

VESTVOLD

Oppsto på 1920-tallet da lensmann Anders Næss skilte ut 80 mål fra Spydevold. Stedet ble testamentert til Varteig kommune som brukte det som gamlehjem fra 1953 til 1978.

Barnehagen ble bygd på dugnad i 1991 og drevet som kommunal barnehage fram til den ble nedlagt i 2015.

HÅKAFOSS

Kalles også midtre Isefoss. Her har det vært vadmelsstamp og sagbruk. Hafslund bygde en tre etasjer stor mølle her i 1812. Den brant ned i 1849. Få år etter ble det sprengt i fossen for å senke vannstanden i Isesjø.

ISETORP

Fra 1600-tallet og fram til 1887 var gården skysstasjon og gjestegiveri. Noe som medførte drikking, leven og slagsmål. Hilmar Berg bygde en sag på gården rundt 1915. Den var i drift til midt på 1950-tallet.

ISE MØLLE

Allerede før 1500 var det møllevirksomhet i fossene i Ise-elva. Nåværende møllebygning ble bygd etter at den forrige mølla brant i 1888. Familien Winsvold overtok i 1932 og drev i over 50 år. I den mest hektiske perioden ga mølla jobb til fire personer. Driften ble helt nedlagt i 2003.

På jordet, omtrent der Bergbyveien kommer ut, drev Edvard A. Berby frørenseri fra 1884 til 1919.

Kart over plasser besøkt under vandringen på Ise.

Alle bildene i dette heftet er hentet fra Varteig Historielags fotoalbum som du finner på vår hjemmeside : www.varteig-historielag.no
På hjemmesiden – og i Inga-heftene – kan du også finne artikler med flere opplysninger om stedene vi har vandret forbi.
Du kan også følge Varteig Historielag på facebook.